

K
April 10
I-15719

HUNGARY

COMMUNICATIONS /0500/
Ships /0507/

LIFE ON A DANUBE BARGE.

SOURCE MUNICH: A 32-year-old wife of a Danube sailor. The family asked German authorities for political asylum in PASSAU on February 14 1956.

DATE OF OBSERVATION: End of 1952 until February 14 1956.

ENGLISH SUMMARY: Source supplies details about her life on a Danube barge where she lived with her family of four, including two minor children. The family's "apartment" consisted of a four square meter cabin. "During the summer the heat was intolerable and we shivered from the cold during the winter," source said. "The monthly allocation of 400 kilograms of coal in the winter months was usually used up within a week."

Source blames the "MAHART" /Hungarian Shipping Company/ personnel chief VARGA Janos and his deputy SZITA Imre for ruthless discrimination against non-Party members. The helmsman of source's barge, an ardent Communist and smuggler, abused his position for personal profits. He even hired his own wife as a female sailor - the result being that the rest of the crew had to do her work too. When the helmsman threatened the revolting crewmen with revenge upon returning to BUDAPEST, the crew jumped ship in PASSAU being afraid of reprisals.

Source's report deals with the duty routine on board, living conditions in various Danube countries and the problems of a sailor's life. No foreign currency is issued to the skippers and essential purchases have to be made against special payment coupons. Source complains about the lack of medical assistance afforded the Danube skippers. Communists and stakhanovites are favored by the "MAHART" administration when distributing living space in newly built apartment houses.

EVALUATION COMMENT: The description of the life on a Danube barge contained in this report is in line with information available here on this subject. The names of the mentioned two shipping company officials are UNCONFIRMED in our files.

Egy dunai hajós feleségének rövid életrajza.Short Life Story of a Sailor's Wife.

Forrás jelenleg 32 éves, 1952 év végén ment férjhez.

Férje 1952 áprilisban abbahagyta a bányászmasterséget s beállt hajósnek a MESZHART-hoz. Egy esztendeig a fiatal asszony apósáéknál élt KÖRNYEN, míg végre 1953 április 15.-én megkapta utlevelét s férjéhez költözhetett, akinek állandó lakóhelye egy-egy dunai uszály volt. Ettől kezdve egészen szökésükig az egész család a hajón lévő parányi hajóslakásban élt.

Egy dunai uszályhajó személyzetének lakásai.The Living Quarters on a Ship.

A dunai uszályokon a hajósszemélyzet részére általában két lakás van a hajón. Forrás férje négy uszályon teljesített szolgálatot. A kabinok méretei körülbelül mindegyiken azonosak voltak. A "kényelmesebb" lakás a kormányosé. Ez hátul a fedélzeten lévő fülkéből, és a hajó farában lévő hálószobából áll. A fedélzeti fülke méretei: kétszer két méter alapterület, magassága 1,90 méter. A fülke inkább konyhaszerű. Berendezése: takaréktűzhelyből, ágyból, szekrényből és egy asztalból áll. Ebből nyílik lefelé a hálófülke. Ez majdnem gömbölyű. Felszereléséhez tartozik két ágy, asztal és a falba épített szekrények.

Saját lakásukat a hajós felesége így írja le: "A mi lakásunk a hajó elején volt. A kabinba nyolc lépcsőn kellett lemenni. Fala nagyon meredek és a hajótest alakjának megfelelően ferde volt. A 'lakás' mindössze egy kabinból állt. Ez volt a konyha és egyben a hálófülke is. Itt laktunk később két gyermekünkkel négyen. Az ágyak a meredek falba voltak beépítve." A házaspár és a két kicsi gyermek részére mindössze két ágy állt rendelkezésre. A szoba egyéb felszerelése egy asztal, egy takaréktűzhely és két polc volt. A közepén függött a petroleum lámpa. "A kabin nyáron igen meleg volt. Télen viszont belepte a dér. A hajóstársaságok a hajólakásokkal egyáltalán nem törődtek, így azok nagyon elhanyagolódtak. Télen a vállalat havonként fűtésre és főzésre 400 kg szenet adott mindössze. Ez, ha az idő jeges volt, egy hét alatt elfogyott, mert éjjel-nappal tüzelni kellett. Hogy gyermekeim meg ne fagyjanak vettem 200 forintért egy mázsa fát feketén. Szárazföldi lakásunk nem volt. Ami holmit nem tudtunk a hajón tartani, azt apósom KÖRNYEI lakásán helyeztük el. Amikor második gyermekem megszületésére szárazföldi lakást kértünk a vállalat vezetőségétől, akkor VARGA János /32 éves/ személyzeti főnök, és helyettese SZITA Imre /36 éves/ ridegen elutasítottak. Mindkettő nagy kommunista, az egyik azelőtt fűtő, a másik

matróz volt. Szívtelen magatartásuknak magyarázata az volt, hogy férjem nem akart belépni a kommunista pártba. Bezzeg, ha párttagok lettünk volna nyomban mindent rendelkezésünkre bocsátottak volna. Mikor a klinikán megszülttem gyermekemet, ott álltam az egy hetes csecsemővel. Egyik testvéremtől a másikhoz mentem. Mindenütt egy-egy hetet töltöttem el. A hajóra azért nem mehettem vissza, mert időközben utlevelem lejárt s újszülött gyermekemet is be kellett abba vezetni."

Szolgalat a hajón.

Service on the Ship.

Menet közben az egyes hajósoknak három óra szolgálata és hat órai pihenője volt. Ha álltak, amíg a hajó nem került kirakásra, nem teljesítettek szolgálatot. A kirakodást daru- és rakodó munkások végezték. A hajósoknak ezeknek a munkáját csak ellen kellett őrizniök.

Ha az Aldunán zuhatagon, vagy Németországban a "Strudel"-on haladtak át, akkor minden hajósnek állandó szolgálatot kellett teljesítenie.

A hajósok egymás közötti viszonya. A matróznő problémája.

Sailors' Mutual Relations. The Problem of Female Sailors.

A szolgálat a hajón, amelyen forrás férje teljesítette munkáját, három főre volt beosztva. A kormányos nő volt és felesége is matróz szolgálatot kellett volna teljesítsen. 1951 óta ugyanis matróznőket is alkalmazott a hajózási vállalat. Ezekben a matróznőkben azonban nem volt sok köszönet. Még ha akartak volna is dolgozni, nem bírtak volna, mert egyszerűen fizikailag nem bírták a férfinek is nehéz munkát. A kormányos feleségének 850, forrás férjének viszont csak 800 forint fizetése volt. Mikor a zuhatagon megjelent a hajón a matróznő, akkor maguk a zuhatagi kalauzok zavarták le az asszonyt a kabinba: "Nem nőnek való ez a munka!" mondták neki. Matróznőnek mindig csak párttagot illetve annak a feleségét vették fel. A személyzeti főnökség az esetben elnézte neki azt, hogy nem dolgozott s minden szolgálati munkája fizetésének felvételében merült ki. De MACZK Istvánné nem csak ezt tette, hanem dirigálta a férjét s terrorizálta a férje alá beosztott matrózt és annak családját, nem akarta például megengedni, hogy bevásárlásaik elvégzésére elhagyják a hajót. Férje hosszú ideig megosztotta a matróznő férjével a munkát s ketten elvégezték azt is, amit a hajósnőnek kellett volna elvégeznie, de amikor mind feszültebb lett közöttük ezek miatt a viszony, akkor nem vállalta többet az asszony munkáját s azóta a kormányosnak menet közben hat órát kellett dolgoznia s csak három óra jutott neki pihenőre. PASSAUBan azután a kormányos nyíltan rájuk förmedt: "Majd otthon elintézem magu-

4.

kat!" A házaspár tudta, hogy ez sok esztendei börtönt jelent majd a férfi számára, s ez volt talán a főok, amiért szabad földön elhagyták a hajót.

Szabadság.

Vacations.

Évente két-három hét szabadság járt a hajósnak. Ezt azonban a kormányosok vették ki, úgy hogy soha egy napra sem kerültek szabadságra. A szabadságot nem volt szabad a hajón eltölteni, csak a szabad napot. A szabadságot csak akkor töltötték a hajón, ha valahol külföldön fagytak be.

A bevásárlás módja külföldön. Rendelkezésre bocsátott fizetési eszköz.

Purchases Abroad. Currency Exchange.

Ha külföldön nagyobb kikötőben kötöttek ki, akkor minden hajóscsalád naponta kapott ellátmányt bevásárlás céljára. A fizetés azonban nem valutában, hanem u.n. "INFLOT bon"-ban történt. Németországban négy tagú család napi négy DM helyett hat márkát, Ausztriában napi 20 Schillinget, Csehszlovákiában napi 20 cseh koronát, Romániában 13 leit, Bulgáriában pedig 10 levát kaptak egy nap. Jugoszláviában senki sem hagyhatta el a hajót, Oroszországban pedig leginkább csak a kormányos szállhatott partra.

Legérdekesebb volt, ha Bulgáriában vásároltak be. Itt 200 forint értékig vásárolhattak be. Pl. egy kg zsir ára 30 leva, ezt a hajósok az INFLOT révén 15 leváért kapták.

Rossz üzlet volt azonban, ha Romániában voltak kénytelenek valamit beszerezni, mert 100 leiért vásárolhattak s ezért otthon 200 forintot vontak le tőlük, ami egyáltalában nem felelt meg a két fizetési eszköz egymáshoz való reális viszonylatának.

Mig nekik alig futotta a napi élelmezésre, addig a kormányosok dupla fizetésük révén elég tőkével rendelkeztek s nagyarányu csempészésre rendezkedtek be.

A kormányosok nagy boltot csináltak a magyar Piatnik játékkártyákkal, amit nagyban csempészték az Alduna országába. Egy csomag kártya ára BUDAPESTen 17,80 forint. Ezt Romániában 20-25 leiért adták el. Utolsó utjuk alkalmával a kormányosok annyi kártyát vittek le magukkal, hogy annak az árán két disznót vásároltak. A vállalat ugyanis megengedte a hajósoknak, hogy az uszály fedélzetén disznót és baromfit tartsanak.

/more/

Kelendő cikk délen a nylon zsák is, amit BUDAPESTen 12 forintért vásároltak s Romániában 20 forintért adtak el.

Oroszországból kávét és kakaót vettek. A kávé ára 20 rubel, ami nekik rubelenként 2,95 forintba került, tehát 59 forintért jutottak hozzá, ezt BUDAPESTen eladták 300 forintért. A kakaót Oroszországban 15 rubelért vették s Magyarországon 200-300 forintot kaptak érte.

Romániából borsot csempészték. Ez fizette ki magát a legjobban. Ennek ára Romániában 100 lei volt s ezért Magyarországon 500 forintot is szívesen megfizetnek.

Az asszony legnagyobb bánata az volt, hogy míg a kormányosék az ő fogalmai szerint dúsítottak a földi javakban, addig neki alig maradt annyija, hogy szerényen ellássa családját.

A hajósélet egyéb gondjai.

Miscellaneous Other News.

Az igazi gond a hajósnál akkor kezdődik, ha a gyermeke iskolába kell, hogy járjon. Ez valójában csak annak gond, aki nem párttag. A MAHART-nak UJPESTen a vasuti hidnál van a lakótelepe. Itt körülbelül 1.000 lakásból álló háztömbben laknak a MAHART alkalmazottak. A lakások modern egy szobakonyhás, fürdőszobás egységek. Itt azonban csak élmunkások és kommunisták számíthatnak elhelyezkedésre.

A MAHART-nak hajóskórháza nincsen. Miután a hajón disznót is tartanak, állandóan sok a légy. Ezzel szemben orvos az asszony megállapítása szerint a hajóra soha be nem tette a lábát. Velük történt meg, hogy Oroszországban az asszony és egyik gyermeke tifuszban megbetegedett. Sehol nem volt hazafelé való utjukban orvos. Csak amikor a jugoszláviai GRADISTYERE értek volt módjukban orvosi kezelésben részesülniük.

End.